KARTA PRZEDMIOTU

Nazwa przedmiotu: ***Na drodze postępu czy u progu katastrofy? O perspektywach ludzkości z punktu widzenia nauk społecznych i humanistycznych (F-FNDP-21L(fakultet))***

Nazwa w języku polskim:

Nazwa w jęz. angielskim:

Dane dotyczące przedmiotu:

Jednostka oferująca przedmiot: Wydział Filozofii i Socjologii
Przedmiot dla jednostki: Wydział Filozofii i Socjologii
Cykl dydaktyczny: Semestr letni 2020/2021
Koordynator przedmiotu cyklu: dr Grzegorz Bednarczyk

Domyślny typ protokołu dla przedmiotu:

Zaliczenie na ocenę

Język wykładowy:

polski

Opis:

Zajęcia poświęcone są współczesnym debatom na temat kondycji ludzkości i stojących przed nią wyzwań. W tym kontekście zaprezentowane zostaną różne perspektywy i stanowiące dla nich punkt wyjścia problemy. Mowa tu o napięciach wewnątrz- i międzycywilizacyjnych, procesach politycznych, środowisku naturalnym czy zmianach klimatycznych. Omawiane będą również zagadnienia o charakterze teoretycznym: historyzm, historycyzm, natura procesu historycznego, prawa historii, postęp i regres w historii.

Literatura:

• J. Baudrillard, Społeczeństwo konsumpcyjne. Jego mity i struktury, tłum. S. Królak, Wydawnictwo „Sic!", Warszawa 2006
• U. Beck, Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności, tłum. S. Cieśla, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2002
• E. Bińczyk, Epoka człowieka. Retoryka i marazm antropocenu, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018
• P. J. Buchanan, Śmierć Zachodu. Jak wymierające populacje i inwazje imigrantów zagrażają naszemu krajowi i naszej cywilizacji, tłum. Danuta Konik, Jerzy Morka, Jan Przybył, Wydawnictwo Wektory, Wrocław 2005
• M. Castells, Społeczeństwo sieci, tłum. M. Marody, K. Pawluś, J. Stawiński, S. Szymański, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007
• J. Diamond, Upadek. Dlaczego niektóre społeczeństwa upadły, a innym się udało, tłum. J. Lang, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2007
• J. Diec, Cywilizacje bez okien. Teoria Mikołaja Danilewskiego i późniejsze koncepcje monadycznych formacji socjokulturowych, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002
• J. Dorst, Siła życia, tłum. W. Dłuski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987
• P. Frase, Cztery przyszłości. Wizje świata po kapitalizmie, tłum. M. Szlinder, PWN, Warszawa 2018
• F. Fukuyama, Koniec historii i ostatni człowiek, tłum. T. Bieroń, M. Wichrowski, Wydawnictwo Znak, Kraków 2017
• Y. N. Harari, Homo deus. Krótka historia jutra, tłum. M. Romanek, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2018
• S. P. Huntington, Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego, tłum. H. Jankowska, Wydawnictwo Muza, Warszawa 2003
• M. Juddery, Coraz lepiej. Dlaczego świat nie schodzi na psy, tłum. M. Guzowska, PWN, Warszawa 2018
• D. Juraszek, Antropocen dla początkujących. Klimat, środowisko, pandemie w epoce człowieka, Liberté!, Łódź 2020
• F. Koneczny, O wielości cywilizacyj, Wydawnictwo Antyk – Marcin Dybowski, Warszawa 2002
• J. Norberg, Postęp, tłum. M. Iwanicki, Fijorr Publishing, Wrocław 2019
• N. Oreskes, E. M. Conway, Upadek cywilizacji zachodniej. Spojrzenie z przyszłości, tłum. E. Bińczyk, J. Gużyński, K. Tarkowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017
• J. Ortega y Gasset, Bunt mas, Wydawnictwo Replika, Zakrzewo 2016
• S. Pinker, Nowe Oświecenie. Argumenty za rozumem, nauką, humanizmem i postępem, tłum. T. Bieroń, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2018
• S. Pinker, Zmierzch przemocy. Lepsza strona naszej natury, tłum. T. Bieroń, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2015
• M. Popkiewicz, A. Kardaś, S. Malinowski, Nauka o klimacie, Wydawnictwo Nieoczywiste, Warszawa 2018
• K. R. Popper, Nędza historycyzmu, red. nauk. S. Amsterdamski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999
• H. Rosling, O. Rosling, A. Rosling Rönnlund, Factfulness. Dlaczego świat jest lepszy, niż myślimy, czyli jak stereotypy zastąpić realną wiedzą, tłum. Monika Popławska, Media Rodzina, Poznań 2018
• W. Roszkowski, Roztrzaskane lustro. Upadek cywilizacji zachodniej, Wydawnictwo Biały Kruk, Kraków 2019
• O. Spengler, Zmierzch Zachodu. Zarys morfologii historii powszechnej, tłum. J. Marzęcki, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2014
• A. J. Toynbee, Studium historii, tłum. J. Marzęcki, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2000
• F. Zakaria, Przyszłość wolności. Demokracja nieliberalna w Stanach Zjednoczonych i na świecie, tłum. T. Bieroń, Fundacja Kultura Liberalna, Warszawa 2018

Efekty kształcenia:

Wiedza:

W1, student zna i rozumie stanowiska współczesnych myślicieli rozpatrujących zagadnienia dotyczące natury procesu historycznego,

funkcjonowania cywilizacji, przemian społecznych, zmian klimatycznych i tzw. antropocenu
Filozofia, studia I stopnia: K_W03, K_W05
Filozofia, studia II stopnia: K_W04, K_W07
Kreatywność społeczna: K_W02, K_W06

W2, student zna i rozumie terminologię filozofii dziejów
Filozofia, studia I stopnia: K_W01, K_W02
Filozofia, studia II stopnia: K_W03, K_W06
Kreatywność społeczna: K_W01, K_W03

W3, student zna i rozumie wpływ przemian kulturowych na kształtowanie się diagnoz dotyczących kondycji ludzkości
Filozofia, studia I stopnia: K_W04, K_W07, K_W08
Filozofia, studia II stopnia: K_W01, K_W02, K_W05
Kreatywność społeczna: K_W04

Umiejętności:

U1, student potrafi diagnozować i opisywać najważniejsze wyzwania, przed którymi stoi ludzkość
Filozofia, studia I stopnia: K_U01, K_U03, K_U04
Filozofia, studia II stopnia: K_U03, K_U04
Kreatywność społeczna: K_U01, K_U03

U2, student potrafi odnosić się krytycznie do diagnoz traktujących o zagrożeniach cywilizacyjnych
Filozofia, studia I stopnia: K_U02, K_U06, K_U08
Filozofia, studia II stopnia: K_U02, K_U06, K_U08
Kreatywność społeczna: K_U02, K_U04

Kompetencje społeczne:

K1, student uświadamia sobie znaczenie interdyscyplinarności w badaniach z zakresu nauk społecznych i humanistycznych
Filozofia, studia I stopnia: K_K01
Filozofia, studia II stopnia: K_K01, K_K03
Kreatywność społeczna: K_K01

K2, student uświadamia sobie złożoność problemów współczesnego świata i jest krytyczny wobec diagnoz w tym obszarze
Filozofia, studia I stopnia: K_K02
Filozofia, studia II stopnia: K_K02
Kreatywność społeczna: K_K02

Godzinowe ekwiwalenty punktów ECTS

Godziny kontaktowe (z udziałem nauczyciela akademickiego)
Konwersatorium 30h, 1 ECTS
Konsultacje i zaliczenie 3h
Łączna liczba godzin z udziałem nauczyciela akademickiego 33h
Liczba punktów ECTS z udziałem nauczyciela akademickiego 1,1

Godziny niekontaktowe (praca własna studenta)
Studiowanie literatury 30
Przygotowanie się do zaliczenia 27
Łączna liczba godzin niekontaktowych 57
Liczba punktów ECTS za godziny niekontaktowe 1,9

Sumaryczna liczba punktów ECTS 3

Sposób weryfikacji efektów kształcenia

W1, udział w dyskusji
W2, udział w dyskusji
W3, udział w dyskusji
U1, udział w dyskusji
U2, udział w dyskusji
K1, udział w dyskusji
K2, udział w dyskusji

Wymagania wstępne

brak

Dane dotyczące przedmiotu cyklu:

Domyślny typ protokołu dla przedmiotu cyklu:

Zaliczenie na ocenę

Szczegóły zajęć i grup

Konwersatorium (30 godzin)

Literatura:

• J. Baudrillard, Społeczeństwo konsumpcyjne. Jego mity i struktury, tłum. S. Królak, Wydawnictwo „Sic!", Warszawa 2006
• U. Beck, Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności, tłum. S. Cieśla, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2002
• E. Bińczyk, Epoka człowieka. Retoryka i marazm antropocenu, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2018
• P. J. Buchanan, Śmierć Zachodu. Jak wymierające populacje i inwazje imigrantów zagrażają naszemu krajowi i naszej cywilizacji, tłum. Danuta Konik, Jerzy Morka, Jan Przybył, Wydawnictwo Wektory, Wrocław 2005
• M. Castells, Społeczeństwo sieci, tłum. M. Marody, K. Pawluś, J. Stawiński, S. Szymański, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007
• J. Diamond, Upadek. Dlaczego niektóre społeczeństwa upadły, a innym się udało, tłum. J. Lang, Wydawnictwo Prószyński i S-ka, Warszawa 2007
• J. Diec, Cywilizacje bez okien. Teoria Mikołaja Danilewskiego i późniejsze koncepcje monadycznych formacji socjokulturowych, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002
• J. Dorst, Siła życia, tłum. W. Dłuski, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987
• P. Frase, Cztery przyszłości. Wizje świata po kapitalizmie, tłum. M. Szlinder, PWN, Warszawa 2018
• F. Fukuyama, Koniec historii i ostatni człowiek, tłum. T. Bieroń, M. Wichrowski, Wydawnictwo Znak, Kraków 2017
• Y. N. Harari, Homo deus. Krótka historia jutra, tłum. M. Romanek, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2018
• S. P. Huntington, Zderzenie cywilizacji i nowy kształt ładu światowego, tłum. H. Jankowska, Wydawnictwo Muza, Warszawa 2003
• M. Juddery, Coraz lepiej. Dlaczego świat nie schodzi na psy, tłum. M. Guzowska, PWN, Warszawa 2018
• D. Juraszek, Antropocen dla początkujących. Klimat, środowisko, pandemie w epoce człowieka, Liberté!, Łódź 2020
• F. Koneczny, O wielości cywilizacyj, Wydawnictwo Antyk – Marcin Dybowski, Warszawa 2002
• J. Norberg, Postęp, tłum. M. Iwanicki, Fijorr Publishing, Wrocław 2019
• N. Oreskes, E. M. Conway, Upadek cywilizacji zachodniej. Spojrzenie z przyszłości, tłum. E. Bińczyk, J. Gużyński, K. Tarkowski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2017
• J. Ortega y Gasset, Bunt mas, Wydawnictwo Replika, Zakrzewo 2016
• S. Pinker, Nowe Oświecenie. Argumenty za rozumem, nauką, humanizmem i postępem, tłum. T. Bieroń, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2018
• S. Pinker, Zmierzch przemocy. Lepsza strona naszej natury, tłum. T. Bieroń, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań 2015
• M. Popkiewicz, A. Kardaś, S. Malinowski, Nauka o klimacie, Wydawnictwo Nieoczywiste, Warszawa 2018
• K. R. Popper, Nędza historycyzmu, red. nauk. S. Amsterdamski, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999
• H. Rosling, O. Rosling, A. Rosling Rönnlund, Factfulness. Dlaczego świat jest lepszy, niż myślimy, czyli jak stereotypy zastąpić realną wiedzą, tłum. Monika Popławska, Media Rodzina, Poznań 2018
• W. Roszkowski, Roztrzaskane lustro. Upadek cywilizacji zachodniej, Wydawnictwo Biały Kruk, Kraków 2019
• O. Spengler, Zmierzch Zachodu. Zarys morfologii historii powszechnej, tłum. J. Marzęcki, Wydawnictwo Aletheia, Warszawa 2014
• A. J. Toynbee, Studium historii, tłum. J. Marzęcki, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2000
• F. Zakaria, Przyszłość wolności. Demokracja nieliberalna w Stanach Zjednoczonych i na świecie, tłum. T. Bieroń, Fundacja Kultura Liberalna, Warszawa 2018

Efekty kształcenia:

Wiedza:

W1, student zna i rozumie stanowiska współczesnych myślicieli rozpatrujących zagadnienia dotyczące natury procesu historycznego, funkcjonowania cywilizacji, przemian społecznych, zmian klimatycznych i tzw. antropocenu
Filozofia, studia I stopnia: K_W03, K_W05
Filozofia, studia II stopnia: K_W04, K_W07
Kreatywność społeczna: K_W02, K_W06

W2, student zna i rozumie terminologię filozofii dziejów
Filozofia, studia I stopnia: K_W01, K_W02
Filozofia, studia II stopnia: K_W03, K_W06
Kreatywność społeczna: K_W01, K_W03

W3, student zna i rozumie wpływ przemian kulturowych na kształtowanie się diagnoz dotyczących kondycji ludzkości
Filozofia, studia I stopnia: K_W04, K_W07, K_W08
Filozofia, studia II stopnia: K_W01, K_W02, K_W05
Kreatywność społeczna: K_W04

Umiejętności:

U1, student potrafi diagnozować i opisywać najważniejsze wyzwania, przed którymi stoi ludzkość
Filozofia, studia I stopnia: K_U01, K_U03, K_U04
Filozofia, studia II stopnia: K_U03, K_U04
Kreatywność społeczna: K_U01, K_U03

U2, student potrafi odnosić się krytycznie do diagnoz traktujących o zagrożeniach cywilizacyjnych
Filozofia, studia I stopnia: K_U02, K_U06, K_U08
Filozofia, studia II stopnia: K_U02, K_U06, K_U08
Kreatywność społeczna: K_U02, K_U04

Kompetencje społeczne:

K1, student uświadamia sobie znaczenie interdyscyplinarności w badaniach z zakresu nauk społecznych i humanistycznych
Filozofia, studia I stopnia: K_K01
Filozofia, studia II stopnia: K_K01, K_K03
Kreatywność społeczna: K_K01

K2, student uświadamia sobie złożoność problemów współczesnego świata i jest krytyczny wobec diagnoz w tym obszarze
Filozofia, studia I stopnia: K_K02
Filozofia, studia II stopnia: K_K02
Kreatywność społeczna: K_K02

Metody i kryteria oceniania:

ocena udziału w dyskusji
ocena znajomości zadawanych tekstów

Zakres tematów zajęć:

1. Filozofia dziejów i jej miejsce we współczesnej humanistyce
2. O narodzinach i zmierzchu cywilizacji. Koncepcje historiozoficzne Oswalda Spenglera i Arnolda Toynbee'ego
3. Prawa dynamiki cywilizacyjnej w ujęciu Feliksa Konecznego
4. Karla Poppera krytyka historiozoficznego fatalizmu
5. Czy historia może się skończyć? Perspektywy ludzkości w myśli Francisa Fukuyamy
6. Z historii nie ma wyjścia. Paradygmat cywilizacyjny Samuela Huntingtona
7. Od buntu mas do nieliberalnej demokracji. Wokół koncepcji José Ortegi y Gasseta i Fareeda Zakarii
8. O zmianach, ich oswajaniu i wielości społeczeństw. Społeczeństwo informacyjne, sieciowe i konsumpcyjne
9. Wyzwania cywilizacyjne widziane z perspektywy prawicy. Patrick Buchanan i Wojciech Roszkowski
10. Wyzwania cywilizacyjne widziane z perspektywy lewicy. Naomi Oreskes, Eric Conway i Peter Frase
11. Antropocen i perspektywa klimatycznej zagłady
12. Upadek cywilizacji a czynniki środowiskowe. Wokół myśli Jareda Diamonda
13. Skoro jest tak źle, dlaczego jest tak dobrze? Refleksje Hansa Roslinga, Johana Norberga i Marka Juddery'ego
14. Zmierzch przemocy i nowe oświecenie. O perspektywach ludzkości w myśli Stevena Pinkera
15. Człowiek i jego przyszłość według Yuvala Noah Harariego

Metody dydaktyczne:

wykład konwersatoryjny
analiza tekstu
dyskusja

Uwagi
Student powinien mieć dostęp do aplikacji MS Teams oraz posiadać urządzenie, które umożliwia aktywne uczestnictwo w zajęciach zdalnych w czasie synchronicznym.

Sposób weryfikacji efektów kształcenia
W1, udział w dyskusji W2, udział w dyskusji W3, udział w dyskusji U1, udział w dyskusji U2, udział w dyskusji K1, udział w dyskusji K2, udział w dyskusji

Dane grup zajęciowych

Grupa numer 1

Prowadzący grupy:
dr Grzegorz Bednarczyk

Przynależność do grup przedmiotów w cyklach:

Opis grupy przedmiotów	Cykl pocz.	Cykl kon.
Fakultety IF ogólne sem. letni 2020/21 (FLZ-LS-FG-21L)	20/21L	